

کتابخانه تخصصی
فنون و صنایع دستی

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی، گروه علوم تربیتی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: مدیریت آموزشی

عنوان:

بررسی وضعیت زنگ تفریح دانش آموزان در مدارس کم توان ذهنی و ارائه الگوی

مناسب

استاد راهنما:

سرکار خانم دکتر یلدا دلگشایی

استاد مشاور:

سرکار خانم دکتر ناصر مولانا

پژوهشگر:

زهره شادنوش

زمستان ۱۳۹۲

تقدیم به:

پدرم که عالمانه به من آموخت تا چگونه در عرصه زندگی، ایستادگی را تجربه نمایم

و به مادرم، دریای بی کران فداکاری و عشق که وجودم برایش همه نخب بود و وجودش برایم همه مهر

و به همسرم، اسطوره زندگیم، پناه مستقیم و امید بودم

با تشکر و سپاس

از استاد فرهیخته و فرزانه سرکار خانم دکتر دلگشایی، استاد راهنما که از محضر پر فیض ایشان، بهره ها برده ام.

و نیز با امتنان بیکران از مساعدت های بی شائبه ی سرکار خانم دکتر مولانا، استاد مشاور

تعهدنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب **زهرة شادنوش** دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپيوسته به شماره دانشجویی **۸۸۱۰۶۸۸۲۸۰۰** در رشته **علوم تربیتی- مدیریت آموزشی** که در تاریخ **۹۲/۱۰/۱** از پایان نامه خود تحت عنوان: **بررسی زنگ تفریح دانش آموزان در مدارس کم توان ذهنی و ارائه الگوی مناسب** با کسب نمره **۱۸** و درجه **عالی** دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط ومقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی : **زهرة شادنوش**

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۲/۱۰/۱

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم زهره شادنوش از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره

۱۸ بحروف هجده و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات پژوهش

مقدمه.....	۱
۱-۱- بیان مسأله.....	۵
۱-۲- اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۸
۱-۳- اهداف تحقیق.....	۱۲
۱-۴- سؤالات تحقیق.....	۱۲
۱-۵- تعاریف مفهومی و عملیاتی.....	۱۲
تعاریف مفهومی و نظری.....	۱۲
تعاریف عملیاتی.....	۱۶
۱-۶- متغیرهای مورد مطالعه.....	۱۷

فصل دوم: پیشینه ی پژوهش

مقدمه.....	۱۹
الف) مبانی نظری.....	۲۱
بخش اول: کودک کم توان هوشی	۲۱
۱-۱-۲- تعریف کودک کم توان هوشی.....	۲۱
۱-۲-۲- طبقه بندی عقب ماندگی ذهنی.....	۲۴
۱-۲-۳- رواج و شیوع عقب ماندگی ذهنی.....	۲۷
۱-۲-۴- نحوه ی تشخیص عقب ماندگی ذهنی.....	۲۸
۱-۲-۵- بهره هوشی (هوشبهر).....	۲۹

- ۲-۱-۶- انواع تست های هوش جهت تشخیص..... ۳۰
- ۲-۱-۷- کودک با بهره هوش مرزی..... ۳۲
- ۲-۱-۸- کودک کم توان هوشی خفیف (آموزش پذیر)..... ۳۲
- ۲-۱-۹- کیفیت و چگونگی رفتار با کودک کم توان هوشی..... ۳۴
- بخش دوم: آموزش به کودکان کم توان هوشی**..... ۳۸
- ۲-۲-۱- خدمات حمایتی مدرسه..... ۴۰
- ۲-۲-۲- خدمات تکمیلی مدرسه..... ۴۲
- ۲-۲-۳- خدمات ویژه ی مدرسه..... ۴۴
- ۲-۲-۴- اصول مؤثر بر یاددهی - یادگیری دانش آموزان کم توان هوشی..... ۴۵
- بخش سوم: زنگ تفریح**..... ۴۷
- ۲-۳-۱- تعریف زنگ تفریح..... ۴۷
- ۲-۳-۲- اهمیت تفریح در زندگی انسان ها..... ۴۷
- ۲-۳-۳- محاسن و فواید تفریح..... ۴۹
- ۲-۳-۴- نظریه های تفریح و فراغت از کار..... ۴۹
- ۲-۳-۵- راهکارهایی برای هدفمند کردن تفریح..... ۵۱
- ۲-۳-۶- انواع تفریح..... ۵۲
- ۲-۳-۷- جایگاه تفریح در متون اسلامی..... ۵۳
- ۲-۳-۸- فلسفه ی زنگ تفریح..... ۵۴
- ۲-۳-۹- چرایی و لزوم وجود زنگ تفریح در مدرسه..... ۵۵
- ۲-۳-۱۰- اهداف زنگ تفریح..... ۵۷

- ۵۷.....۱۱-۳-۲- مزایای زنگ تفریح مدارس.....
- ۵۹.....۱۲-۳-۲- زنگ تفریح و معلمان.....
- ۶۱.....۱۳-۳-۲- زنگ تفریح و دانش آموزان.....
- ۶۶.....۱۴-۳-۲- مدت زمان زنگ تفریح.....
- ۶۹.....۱۵-۳-۲- مدت زمان زنگ تفریح در مدارس استثنایی.....
- ۷۱.....۱۶-۳-۲- نقش بازی در تفریح کودکان استثنایی.....
- ۷۴.....۱۷-۳-۲- دو دیدگاه در مورد زنگ تفریح مدارس استثنایی.....
- ۷۴.....۱۸-۳-۲- نقش مدیر مدرسه در برنامه ریزی برای زنگ تفریح دانش آموزان استثنایی.....
- ۷۶.....۱۹-۳-۲- نقش معاون مدرسه در زنگ تفریح دانش آموزان استثنایی.....
- ۸۰.....۲۰-۳-۲- نقش معلم ورزش در زنگ تفریح دانش آموزان استثنایی.....
- ۸۱.....۲۱-۳-۲- نقش مشاور مدرسه در زنگ تفریح دانش آموزان استثنایی.....
- ۸۲.....۲۲-۳-۲- نقش مربی تربیتی در زنگ تفریح دانش آموزان استثنایی.....
- ۸۳.....۲۳-۳-۲- برنامه ریزی فروشگاه مصرف دانش آموزان در زنگ تفریح.....
- ۸۴.....۲۴-۳-۲- راهکارهای مدیریت زنگ تفریح دانش آموزان استثنایی.....
- ۸۹.....۲۵-۳-۲- نقش دانش آموزان استثنایی در اداره ی زنگ تفریح.....
- ۹۰.....۲۶-۳-۲- راهکارهای کیفیت بخشی به زنگ تفریح مدارس استثنایی.....
- ۹۰.....۲۷-۳-۲- ویژگی های یک زنگ تفریح ایده آل.....
- ۹۱.....۲۸-۳-۲- ضرورت زنگ تفریح ویژه ی دانش آموزان کم توان هوشی.....
- ۹۶.....(ب) پیشینه پژوهش.....
- ۹۶.....تحقیقات انجام شده در خارج از کشور.....

- تحقیقات انجام شده در داخل کشور..... ۹۸
- جمع بندی..... ۱۰۱

فصل سوم: روش پژوهش

- مقدمه..... ۱۰۶
- ۳-۱- روش تحقیق..... ۱۰۷
- ۳-۲- جامعه آماری..... ۱۰۷
- ۳-۳- نمونه آماری و روش نمونه گیری..... ۱۰۸
- ۳-۴- روش جمع آوری اطلاعات..... ۱۰۸
- ۳-۵- ابزار جمع آوری اطلاعات..... ۱۰۸
- ۳-۶- روایی و پایایی ابزار پژوهش..... ۱۰۹
- ۳-۶-۱- سنجش روایی (اعتبار)..... ۱۰۹
- ۳-۶-۲- سنجش پایایی (اعتمادپذیری)..... ۱۱۰
- ۳-۷- روش تجزیه و تحلیل داده ها..... ۱۱۱

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل آماری پژوهش

- مقدمه..... ۱۱۴
- ۴-۱- بررسی اطلاعات جمعیت شناختی پاسخ دهندگان..... ۱۱۵
- ۴-۲- بررسی توزیع فراوانی شاخصهای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح... ۱۱۹
- ۴-۳- بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق..... ۱۲۸
- ۴-۴- بررسی سؤالات تحقیق..... ۱۲۹

فصل پنجم: خلاصه، نتیجه گیری و پیشنهادها

مقدمه.....	۱۴۲
۱-۵- خلاصه پژوهش.....	۱۴۳
۲-۵- یافته های پژوهش.....	۱۴۵
۱-۲-۵- یافته های توصیفی.....	۱۴۵
۲-۲-۵- یافته های استنباطی.....	۱۴۷
نتایج حاصل از بررسی نرمال بودن متغیر های تحقیق.....	۱۴۷
۳-۵- بحث و نتیجه گیری.....	۱۴۹
۴-۵- پیشنهادهای پژوهش.....	۱۵۳
۱-۴-۵- پیشنهادهای مبتنی بر یافته های پژوهش.....	۱۵۳
۲-۴-۵- ارائه الگوی پیشنهادی در مورد مراحل زنگ تفریح در مدارس کم توان هوشی.....	۱۵۸
۳-۴-۵- مدل سازی.....	۱۶۲
۴-۴-۵- پیشنهاد به محققان بعدی.....	۱۶۴
۵-۵- محدودیت های پژوهش.....	۱۶۵
۱-۵-۵- محدودیت های در اختیار محقق.....	۱۶۵
۲-۵-۵- محدودیت های خارج از اختیار محقق.....	۱۶۵

منابع و مأخذ

منابع فارسی.....	۱۶۶
منابع انگلیسی.....	۱۷۱
پیوست ها.....	۱۷۲

فهرست جداول

- جدول ۱-۲ طبقه بندی کودکان عقب مانده ی ذهنی بر اساس بهره هوشی ۲۵
- جدول ۲-۲ انواع عقب ماندگی ذهنی و شیوع آنها در جامعه ۲۵
- جدول ۳-۲ طیف هوش افراد نسبت به میزان هوشبهر ۲۹
- جدول ۱-۳ جامعه آماری تحقیق به تفکیک رسته های شغلی ۱۰۸
- جدول ۲-۳ مؤلفه های زنگ تفریح ۱۰۹
- جدول ۳-۳ ضریب آلفای کرونباخ برای مؤلفه های تحقیق ۱۱۱
- جدول ۱-۴ توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب سن ۱۱۵
- جدول ۲-۴ توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب سنوات خدمت ۱۱۶
- جدول ۳-۴ توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب پست سازمانی ۱۱۷
- جدول ۴-۴ توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب میزان تحصیلات ۱۱۸
- جدول ۵-۴ توزیع فراوانی شاخصهای مربوط به ماهیت تفریح در وضعیتهای موجود و مطلوب ۱۱۹
- جدول ۶-۴ توزیع فراوانی شاخصهای مربوط به محیط و شرایط در وضعیتهای موجود و مطلوب ۱۲۱
- جدول ۱۰-۴ نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف جهت بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق در وضعیت موجود ۱۲۸
- جدول ۱۱-۴ نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف جهت بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق در وضعیت مطلوب ۱۲۹

- جدول ۴-۱۲ نتایج توصیفی آزمون تی تک نمونه ای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح
بر اساس ماهیت تفریح ۱۲۹
- جدول ۴-۱۳ نتایج تحلیلی آزمون تی تک نمونه ای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح
بر اساس ماهیت تفریح ۱۳۰
- جدول ۴-۱۴ نتایج تحلیلی آزمون تی زوجی جهت مقایسه بین وضعیت موجود و مطلوب گذراندن
زنگ تفریح بر اساس ماهیت تفریح ۱۳۱
- جدول ۴-۱۵ نتایج توصیفی آزمون تی تک نمونه ای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح
بر اساس محیط و شرایط ۱۳۱
- جدول ۴-۱۶ نتایج تحلیلی آزمون تی تک نمونه ای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح
بر اساس محیط و شرایط ۱۳۲
- جدول ۴-۱۷ نتایج تحلیلی آزمون تی زوجی جهت مقایسه بین وضعیت موجود و مطلوب گذراندن
زنگ تفریح بر اساس محیط و شرایط ۱۳۳
- جدول ۴-۱۸ نتایج توصیفی آزمون تی تک نمونه ای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح
بر اساس انواع فعالیتها ۱۳۳
- جدول ۴-۱۹ نتایج تحلیلی آزمون تی تک نمونه ای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح
بر اساس انواع فعالیتها ۱۳۴
- جدول ۴-۲۰ نتایج تحلیلی آزمون تی زوجی جهت مقایسه بین وضعیت موجود و مطلوب گذراندن
زنگ تفریح بر اساس انواع فعالیتها ۱۳۴
- جدول ۴-۲۱ نتایج توصیفی آزمون تی تک نمونه ای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح
بر اساس وضعیت آموزشی ۱۳۵

- جدول ۴-۲۲ نتایج تحلیلی آزمون تی تک نمونه ای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح بر اساس وضعیت آموزشی ۱۳۵
- جدول ۴-۲۳ نتایج تحلیلی آزمون تی زوجی جهت مقایسه بین وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح بر اساس وضعیت آموزشی ۱۳۶
- جدول ۴-۲۴ نتایج توصیفی آزمون تی تک نمونه ای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح بر اساس نقش کارکنان مدرسه ۱۳۶
- جدول ۴-۲۵ نتایج تحلیلی آزمون تی تک نمونه ای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح بر اساس نقش کارکنان مدرسه ۱۳۷
- جدول ۴-۲۶ نتایج تحلیلی آزمون تی زوجی جهت مقایسه بین وضعیت موجود و مطلوب گذراندن زنگ تفریح بر اساس نقش کارکنان مدرسه ۱۳۸
- جدول ۴-۲۷ نتایج توصیفی آزمون تی تک نمونه ای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن اوقات زنگ تفریح ۱۳۸
- جدول ۴-۲۸ نتایج تحلیلی آزمون تی تک نمونه ای وضعیت موجود و مطلوب گذراندن اوقات زنگ تفریح ۱۳۹
- جدول ۴-۲۹ نتایج تحلیلی آزمون تی زوجی جهت مقایسه بین وضعیت موجود و مطلوب گذراندن اوقات در زنگ تفریح ۱۴۰

فهرست نمودار

- نمودار ۱-۲ توزیع نرمال بهره هوشی ۲۶
- نمودار ۲-۲ نشانگر جایگاه افراد در گروه ها ۲۷
- نمودار ۱-۴ توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب سن ۱۱۵
- نمودار ۲-۴ توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب سنوات خدمت ۱۱۶
- نمودار ۳-۴ توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب پست سازمانی ۱۱۷
- نمودار ۴-۴ توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب میزان تحصیلات ۱۱۸
- نمودار ۵-۴ توزیع فراوانی شاخصهای مربوط به ماهیت تفریح در وضعیتهای موجود و مطلوب. ۱۲۰
- نمودار ۶-۴ توزیع فراوانی شاخصهای مربوط به محیط و شرایط در وضعیتهای موجود و مطلوب ۱۲۲
- نمودار ۷-۴ توزیع فراوانی شاخصهای مربوط به انواع فعالیت ها در وضعیتهای موجود و مطلوب ۱۲۴
- نمودار ۸-۴ توزیع فراوانی شاخصهای مربوط به وضعیت آموزشی در وضعیتهای موجود و مطلوب ... ۱۲۶
- نمودار ۱۰-۴ خلاصه نتایج میانگین مؤلفه های گذراندن اوقات فراغت در زنگ تفریح به تفکیک وضعیت موجود و مطلوب ۱۴۱

فهرست شکل‌ها

شکل ۱-۲ فرمول هوش ۲۹

شکل ۱-۳ فرمول آلفای کرونباخ ۱۱۱

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی زنگ تفریح دانش آموزان در مدارس کم توان هوشی و ارائه ی الگوی مناسب می باشد. جهت بررسی فرضیه های پژوهش از روش تحقیق توصیفی (پیمایشی) استفاده شده است. جامعه و نمونه آماری مورد مطالعه شامل کارکنان شاغل در مدرسه راهنمایی دخترانه کم توان هوشی استان قم (۲۴ نفر) می باشد. بنابراین جامعه و نمونه با هم برابرند و روش نمونه گیری در این پژوهش استفاده از جامعه در دسترس می باشد. ابزار اندازه گیری شامل: پرسشنامه ۲۰ سؤالی مؤلفه های زنگ تفریح می باشد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی (جداول توزیع فراوانی، نمودارها و ویژگی های جمعیت شناختی) و آمار استنباطی (آزمون های کولموگروف- اسمیرنف و آزمون تی تک نمونه ای) استفاده شده است. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که کلیه مؤلفه های ۴ گانه زنگ تفریح بر وضعیت دانش آموزان کم توان هوشی تأثیر مستقیم و معنی دار دارد. به طور خلاصه نتایج میانگین مؤلفه های گذراندن اوقات فراغت در زنگ تفریح به تفکیک وضعیت موجود و مطلوب، بیانگر آن است که میانگین محیط و شرایط موجود در زنگ تفریح و نقش کارکنان در برنامه ریزی هدفمند نسبت به سایر مؤلفه ها بیشتر است. کمترین مقدار در وضعیت موجود؛ مربوط به اهمیت دادن به انواع فعالیت ها و بها دادن به وضعیت آموزشی در زنگ تفریح دانش آموزان مورد مطالعه این تحقیق است. فاصله میان وضع موجود و وضع مطلوب از طریق تدوین برنامه و الگوی پیشنهادی از میان خواهد رفت که اولویت ها در این برنامه بدین قرار است: ۱- توجه به مؤلفه «انواع فعالیت ها» ۲- ارتقاء «وضعیت آموزشی» ۳- بهبود مؤلفه «ماهیت تفریح» ۴- توجه به «نقش کارکنان» ۵- توجه به «محیط و شرایط»

واژه های کلیدی: زنگ تفریح- انواع فعالیت ها- وضعیت آموزشی- ماهیت تفریح- نقش کارکنان- محیط و شرایط- کم توان هوشی

فصل اول

کلیات پژوهش

مقدمه

آن چه تا حدودی دور شدن از چارچوب‌های زندگی یکنواخت و تکراری و تجویز شده روزمره را ممکن می‌سازد، تفریح بشمار می‌آید. کاهش میزان انحرافات و خشونت‌های اجتماعی، ارتقاء سطح سلامت جسمی و روانی شهروندان و افزایش بهره‌وری در کارها از جمله ضرورت‌های اجتماعی تفریح است. موضوع تفریح آن قدر مهم است که ماده بیست و چهارم اعلامیه جهانی حقوق بشر نیز به این امر تأکید داشته و براساس این ماده هر کس حق استراحت، فراغت و تفریح دارد و بویژه به محدودیت معقول ساعات کار و مرخصی‌های ادواری با اخذ حقوق، ذیحق است.

درباره‌ی نقش تفریح بر سلامت باید اذعان داشت که امروزه سلامت، براساس تعریف سازمان بهداشت جهانی در سال ۱۹۴۸ هر سه بعد جسمی، روانی و اجتماعی را در بر می‌گیرد و در طول دو دهه گذشته بعد معنوی نیز به آن اضافه شده است. تفریح به عنوان بخشی از فعالیت زمان فراغت، به منظور فاصله گرفتن و رهایی فرد از ملالت و کرختی زندگی یکنواخت روزمره صورت می‌گیرد.

تفریح دارای اثراتی هم چون اثرات جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی است که به نظر می‌رسد هر چه میزان تفریح البته از نوع فعال آن در یک جامعه بیشتر باشد، آن جامعه از نیروی انسانی سالم‌تری برخوردار است. افراد یک جامعه در کنار تأثیرات مثبت جسمی که از کنار تفریح به ویژه تفریح فعال می‌گیرند، افسردگی و اضطراب آنان نیز کاهش می‌یابد و افزایش یادگیری، کاهش استرس و افزایش اعتماد به نفس آنها از دیگر اثرات روانی است که تفریح بر روان افراد باقی می‌گذارد.

تفریح و بازی در مورد کودک اهمیت بسزایی دارد؛ زیرا نخستین دوره‌ی رشد انسان، دوران کودکی است که توأم با بازی است. در این دوره، خداوند برای آموزش و فراگیری؛ علاقه‌ی شدیدی هم چون بازی و تفریح را در نهاد آدمی قرار داده، تا در ضمن بازی و تفریح، کارهای بزرگترها را تقلید کند. بازی و تفریح، عقل اجتماعی کودکان را رشد و پرورش می‌دهد و این امکان را برای آنان فراهم می‌سازد، تا با حل کردن مشکلاتی که در طول بازی با آن برخورد می‌کنند، برای حل کردن مشکلات دوران بعد آماده شوند (بی آزار شیرازی، ۱۳۷۷، ۲۶-۲۰).

پدید آمدن شادابی و نشاط در جوانان و افراد جامعه بر نگرش آنان نسبت به آینده، قدرت تصمیم‌گیری در امور مختلف و... تأثیر بسزایی دارد.

در پرتو تفریح سالم، خشونت نیز در جامعه کاهش می‌یابد؛ زیرا هنگامی که افراد دچار فراغت و بیکاری می‌گردند و در کنار آن برنامه‌ای صحیح برای پر کردن آن اوقات ندارند؛ دست به اعمال غیرعادی و خشونت آمیز می‌زنند، ولی اگر بتوانند به امور تفریحی مناسب و مورد رضایت خاطر خود بپردازند؛ دیگر جایی برای بروز خشونت و درگیری باقی نمی‌ماند.

این نکته نیز قابل تأمل و توجه است که در اسلام، تا آن جا به مسأله‌ی تفریح سالم اهمیت داده شده که یک سلسله مسابقات حتی با شرط بندی را اجازه داده است و در پاره‌ای از این مسابقات پیامبر(ص) - شخص اول اسلام - داوری و نظارت می‌فرمودند، حتی گاه شتر مخصوص خود را برای مسابقه سواری در اختیار یاران می‌گذاشتند.

مطالعات مربوط به اوقات فراغت دختران جوان نتایج مهمی در بردارد. میزان و اوقات فراغت دختران جوان نسبت به پسران تفاوت بسیاری دارد (Green, 1990, 114).

همسان پنداری تفریحات پسران و دختران، اشتباهی بس بزرگ است چرا که آنان از لحاظ توانایی‌ها و ویژگی‌های روحی و جنسیتی، نیازهای گوناگون و تفاوت‌های عمده‌ای با یکدیگر دارند. در نظام آموزشی، برنامه درسی متمرکز را مبنی بر آن چه که محفوظات است، متمرکز کرده‌اند چرا که به یک بعد انسان یعنی بعد ذهنی پرداخته و از پردازش به بقیه ابعاد وجودی فرد دوری کرده‌اند در حالی که همین امر در یادگیری اختلال ایجاد می‌کند.

آن چه که در پرورش و آموزش کودکان مهم است پرداختن به ابعاد وجودی فرد و یادگیری است که بر ۴ پایه استوار بوده و مشخص می‌سازد که یادگیری صرفاً به کلاس و پشت میز و پرداخت به کتاب محدود نمی‌شود.

(۱) ستون اول، دانستن

(۲) ستون دوم، انجام دادن

(۳) ستون سوم، زیستن

(۴) ستون چهارم، با هم زیستن